

Als een gemeente of provincie van accountant wil veranderen, is de kans groot dat dit gebeurt via een Europese aanbesteding. Is dat zinvol, of vooral ritueel en rompslomp? De meningen zijn verdeeld. "Van die Europese aanbestedingen hebben we al jaren last." En buitenlandse gegadigden zijn nog nooit gesignaleerd.

ADRIE BOXMEER

de **Publieke**
sector

FOTO: CORBIS

Europese aanbesteding accountantsdiensten

Nuttig of wassen neus?

Veel grotere gemeenten en alle provincies krijgen met Europese aanbesteding te maken als zij van accountant willen veranderen. Zo sloten in september Rotterdam en Capelle aan den IJssel na een aanbesteding een nieuw contract met respectievelijk Ernst & Young en Deloitte.

Kees Walenkamp is stafmedewerker financiën van Noord-Brabant. Deze provincie sloot vorig jaar zomer voor de tweede keer via een Europese aanbesteding een contract met een accountant. Walenkamp: "We hebben onze opdracht gesplitst. Cluster A bestond uit de controle van de jaarrekening voor Provinciale Staten. In cluster B werd de controle op geld afkomstig van derden zoals het Rijk ondergebracht. Cluster C bestond uit het geven van financiële adviezen. Voor het eerste deel zochten we één accountant, voor de overige twee onderdelen wilden we met maximaal vijf kantoren een contract sluiten."

Afschrikwekkend

Noord-Brabant kreeg op cluster A drie inschrijvingen, van Deloitte, Ernst & Young en PricewaterhouseCoopers. Dezelfde kantoren toonden ook interesse voor de clusters B en C. Op het laatste cluster schreef ook Haute Finance in, een financieel adviesbureau. Walenkamp: "Bij de clusters B en C hebben alle inschrijvers een deel van de opdracht gekregen. Voor cluster A hadden we vijf toetsingscriteria opgesteld, zoals de prijs, de kwaliteit van de dienstverlening en kennis en ervaring. De prijs kwam voor ons overigens pas op de derde plaats. Uiteindelijk won PwC nipt van Deloitte."

Is Walenkamp tevreden over de aanbesteding? "Ja en nee. Het aantal inschrijvingen viel ons tegen. Dat er geen buitenlandse kantoren bij zaten, verbaast me niets. Dat hadden we zelf in de hand gewerkt door van inschrijvers te eisen dat ze de Nederlandse taal machtig waren en op de hoogte waren van onze overheidswetgeving.

Ook viel me tegen dat er geen enkel kleiner kantoor had ingeschreven. Een Europese aanbesteding schrikt deze kantoren af. Het kost namelijk nogal wat kennis, tijd en geld om aan zo'n inschrijving deel te nemen."

Voor de eigen organisatie ziet Walenkamp wel voordelen van de aanbesteding. "Je moet je bij zo'n procedure aan allerlei strikte regels houden. Het dwingt jezelf om je eigen functioneren kritisch tegen het licht te houden. Dat is winst."

Scherpere prijs

Ook de gemeente Zwolle ging in het voorjaar van 2006 over tot een Europese aanbesteding. Lammert Nagelhout, strategisch financieel beleidsadviseur: "Na tientallen jaren Deloitte als accountant leek het ons goed om eens naar andere mogelijkheden te kijken." Ook in Zwolle was de prijs niet van doorslaggevende betekenis. Geschiktheid en kwaliteit wogen zwaarder. Ook ditmaal schreven geen buitenlandse kantoren in. Want ook hier werd

Bij welk bedrag is Europese aanbesteding verplicht?

Europees aanbesteden van opdrachten bestaat al sinds de jaren zeventig. Vanaf 1993 was dit in drie richtlijnen geregeld voor de bouw en de levering van goederen en diensten. In 2004 zijn deze verordeningen samengevoegd in één nieuwe EU-richtlijn die geldt voor nationale, regionale en lokale overheden. Daarnaast is er een speciale richtlijn voor de gas-, water- en energievoorziening, het vervoer, postverzending, winning van brandstoffen en havens en luchthavens. Beide richtlijnen zijn vastgelegd in Nederlandse wetgeving die op 1 december 2005 in werking trad. De aanbestedingsprocedure moet openbaar (iedereen is op de hoogte van de opdracht) en doorzichtig zijn (duidelijke procedures en regels). Ook moeten de selectiecriteria objectief zijn en voor iedere aanbieder gelden (non-discriminatiebeginsel).

Of een opdracht Europees moet worden aanbesteed, hangt af van hoeveel geld ermee is gemoeid. In de bouw ligt de minimumgrens op 5.278.000 euro, voor de levering van goederen en diensten aan provincies en gemeenten is dat 211.000 euro.

Het komt er op neer dat de grotere gemeenten en alle provincies ermee te maken krijgen als zij van accountant willen veranderen. Exacte gegevens over hoeveel gemeenten per jaar Europees moeten aanbesteden om van accountant te veranderen, zijn niet beschikbaar omdat de VNG desgevraagd laat weten 'geen statistische gegevens bij te houden'.

'Het is een groot papieren monster dat iedere drie tot vijf jaar tevoorschijn komt.'

als eis gesteld dat de kantoren het Nederlands moesten beheersen en op de hoogte moesten zijn van de wetgeving. In Zwolle schreef hetzelfde drietal in als in Noord-Brabant: Deloitte, Ernst & Young en PwC. Deloitte kwam uiteindelijk als beste uit de bus. Een opmerkelijke uitslag, want dit kantoor was toch al jaren de accountant van Zwolle.

Toch is volgens Lammert Nagelhout de Europese aanbesteding geen zinloze exercitie geweest. "Ten eerste dwingt de procedure je om duidelijke criteria op te stellen waaraan een accountant moet voldoen. Er is nog een tweede argument. We hebben met Deloitte scherp onderhandeld over de prijs. Het komt er op neer dat ze voor hetzelfde werk als voor de aanbesteding nu minder ontvangen. Dat is winst voor de gemeente en dus voor de belastingbetaler."

Marktverdeling controle-opdrachten 467 gemeenten (2005)

Deloitte	69%
Ernst & Young	14%
PricewaterhouseCoopers	11%
KPMG	4%
Andere kantoren	2%
Totaal	100%

BRON: KANTOREN

'Een Europese aanbesteding schrikt kleinere kantoren af.'

Nagelhout is wel zo eerlijk om hierbij een kanttekening te plaatsen. "Vroeger hadden we een raamcontract waarbinnen Deloitte voor dezelfde prijs ook eventueel meerwerk deed. Dat geldt nu niet meer. Daarom was het ook goed om voor onszelf in kaart te brengen wat we van onze accountant verwachten, omdat meerwerk nu ook tot een extra factuur leidt."

Enorme rompslomp

De laatste woorden van Lammert Nagelhout worden volmondig beaamd door Arie Elsenaar, *industry leader* lokaal bestuur bij Deloitte. Hij toont zich allerminst teleurgesteld over de scherpere prijs die Zwolle heeft bedongen via de aanbesteding. "De onderlinge verhoudingen zijn zakelijker geworden. Daar heb ik geen problemen mee." Wel moeilijkheden heeft Elsenaar met de naar zijn zeggen 'enorme rompslomp' die een Europese aanbesteding met zich meebrengt. "Daar hebben we al jaren last van. Het is een groot papieren monster dat iedere drie tot vijf jaar tevoorschijn komt."

Elsenaar heeft in de afgelopen jaren bij de aanbesteding van de accountantscontrole nog nooit een kantoor uit een andere EU-lidstaat aangetroffen bij een inschrijving. "Voor mij is dit het duidelijke bewijs dat deze vorm van

'Dat kleine kantoren niet inschrijven, was niet de bedoeling'

Oliver Drewes is ronduit positief over de werking van de Europese aanbesteding. Er valt ook niets anders te verwachten van de woordvoerder van Eurocommissaris Charlie McGreevy. De Ierse politicus, zelf accountant, is binnen de Europese Commissie verantwoordelijk voor de interne markt. Hij is een groot voorstander van Europese openbare aanbesteding als instrument om betere prijzen voor de leverancier en dus voor de belastingbetaler. Kritiek dat het Europese karakter van de aanbesteding voor accountantsdiensten in de praktijk een wassen neus is en slechts tot veel kosten leidt, wuift woordvoerder Drewes weg. "Wat zijn die extra kosten dan? We eisen toch niet dan kantoren zich hoogstpersoonlijk aanmelden in al die landen? Ze moeten aan bepaalde voorwaarden voldoen en ze moeten hun inschrijving in het publicatieblad van de EU plaatsen. Dat is alles."

Drewes betreurt wel dat Europees aanbesteden blijkbaar voor kleinere kantoren een maatje te groot is. "Als dat werkelijk zo is, dan is dat een onbedoeld effect van de regeling."

aanbesteden voor dit soort opdrachten een farce is omdat je toch steeds bij dezelfde partijen uitkomt. Ik heb niets tegen Europese aanbestedingen, maar dan niet bij verandering van accountant. De EU zadelt opdrachtgever en inschrijvers op met onnodige strikte regels en daardoor met meer kosten. Ik denk dat een Europese aanbesteding ons gemiddeld zo'n 25.000 euro aan uren kost. Dat bedrag kunnen we niet doorberekenen in onze offerte."

Kleine kantoren

Volgens Elsenaar zijn de kosten en het ontbreken van de noodzakelijke kennis de reden dat kleinere kantoren nooit inschrijven op een Europese aanbesteding. "Wij controleren niet alleen de jaarrekening van een gemeente op getrouw beeld. Wij geven ook rechtmatigheidsverklaringen af. Om dat te kunnen doen, moet je wel op de hoogte zijn van wetten en regels. Neem bijvoorbeeld de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, een nieuwe wet waarvan de uitvoering sinds begin dit jaar in handen van de gemeenten ligt. Wil je de rechtmatigheid van de besteding van de WMO-gelden controleren, dan moet je volledig op de hoogte van de wet zijn. Het vergaren van die kennis kost ook veel geld. Dat is onhaalbaar voor kleinere kantoren." ■